

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

III. De Divinatione, variisque ejus speciebus, & gravitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

12. Quòd autem Idololatria sit peccatum mortale gravissimum, patet ex eo : quia Idololatra per Idololatriæ peccatum, honorem Divinum, ipsámque Divinitatem, quantum in se est, transfert in creaturam; teste Apostolo Rom. 1. *Mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem corruptibilis imaginis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & serpentium; & alibi.* Unde sicut in Republica gravissimum censeretur crimen læsæ Majestatis, honorem Regium, ipsámque Regiam Majestatem in alium, quam legitimum Principem, ex plena scientia, quantum in se est, transferre; ita & in proposito gravissimum crimen est læsæ Majestatis Divinæ, gloriam Dei in creaturam, seu Idolum transferre.

Est peccatum gravissimum.

13. Notandum tamen, quòd nomen Idololatriæ dupliciter accipiatur. Primò quidem propriè pro cultu, quo creatura colitur loco Dei. Deinde metaphoricè, pro omni peccato mortali, quo quis mortiferè inhæret creaturæ: quo modo ad Philipp. cap. 5. Avaritia vocatur *Idolorum servitus*. Et in hoc sensu S. Hieronymus in cap. 2. Amos, ait: *Avarus aurum, gulosus ventrem, libidinosus penem & Beelphegor colit. Lasciva mulier, quæ cum sit in delicijs, mortua est, adorat venereas voluptates.* Et meritò omne peccatum mortale sub nomine Idololatriæ metaphoricè sumptæ denotatur, cum peccator per peccatum mortale voluntariè recedens à Deo, ut creaturæ adhæreat, censeatur pluris facere creaturam, quam Deum; ac proinde illam habere loco Dei, hæcque ipsi esse instar Idoli.

Idololatriæ metaphoricè accipitur pro omni peccato mortali.

14. Sed hoc loco Idololatria propriè sumitur pro cultu, quo creatura colitur loco Dei. Nec tamen idcirco cultus Sanctorum cum Christo in cælis regnantium, aut Sacrarum Imaginum, erit Idololatria: nam illos non honoramus ut deos, sed ut Amicos Dei, cohæredes Christi, nostrósque apud Deum intercessores; Imagines autem cultu duntaxat veneramur respectivo, ut jam dictum superiùs. (b)

Hic sumitur propriè, nec solum comprehendit Cultum Sanctorum. (b) Diff. præc. Quest. 4. per totum

Q U Æ S T I O III.

De Divinatione, variis que ejus speciebus, & gravitate.

15. **C**ONCL. I. *Divinatio* (prout de ea hic loquimur, estque species Superstitionis) est inquisitio de aliquo occulto, quid ope vel disciplinâ dæmonis facta. Quo modo Divinatio

Divinatio; quid?

tio passim accipitur in S. Scriptura, in qua soli illi vocantur *Divini*, qui ope dæmonis divinant, seu futura aut incerta revelare nuntur. Etsi enim dæmones non possint certò cognoscere futura, circa quæ potissimum versatur Divinatio (quamvis latius accepta etiam ad aliorum occultorum, v. g. thesaurorum absconditorum inquisitionem, ope dæmonis factam, se extendat) longè tamèn plura dæmones de rebus futuris, aliisque occultis cognoscere possunt, quàm homines.

Contingit dupliciter.

16. CONCL. II. Divinatio dupliciter contingit, nimirum vel per expressam dæmonis invocationem, vel per implicitam. Ita certa, & communis. Ex his ulterius.

Divinationis per expressam dæmonis invocationem, varij modi, qui:

17. Prima Divinationis species, seu in qua diabolus expressè invocatur, multis modis contingit, prout nimirum diabolus diversimodè consulitur, aut consultus respondet. Aliquando enim apud veteres Gentiles consulebatur per sacrificia animalium, & diabolus respondebat per signa quædam apparentia in extris animalium; & vocatur *Haruspicium*. Aliquando consulebatur per preces coram Idolis profusas, & solebat dæmon respondere per Idola; & dicitur *Oraculum*. Aliquando consulebatur in Pythonicis, vel Pythonissis, quos ipse possederat: quandoque id accidit per varias adjurationes, figuras, unctiones, specula, aliaque signa per diabolum instituta, & media detestanda, quæ Dominus Deus passim in S. Scriptura execratur. Et hanc Divinationis speciem, in qua diabolus expressè invocatur, esse gravissimum peccatum mortale, certum est, & indubitatum; eò quòd importet consortium, & societatem cum dæmone, perpetuo & infensissimo hoste veri Dei. Et hac de causa rectè notant Doctores, ut Bonacina *disp. 3. in Decalogum, quest. 5. punct. 3. n. 17.* Herincx *cit. disp. 7. n. 16.* & alij, non dari parvitatem materiæ à mortali excusantem, si Divinatio seriò fiat.

Ea est gravissimum peccatum, nec admittit parvitatem materiæ.

Divinatio per tacitam dæmonis invocationem, quæ:

18. Altera Divinationis species, seu quæ continet tacitam & implicitam dæmonis invocationem, fit, cum quis notitiam aliquis rei ex signo aliquo consequi seriò confidit, quam illud naturaliter nullo modo indicare potest. Tunc enim Divinator talem notitiam à dæmone tacitè desiderare convincitur, cum certum sit, ejusmodi signa vanitatis à Deo instituta non esse.

Ejus plures sunt species. I. Astrologia judiciaria.

19. Hujusmodi Divinationis, quæ fit per pactum implicitum, plures species recenset D. Thomas 2. 2. q. 95. art. 3. & seqq. quem sequuntur alij. Prima est Divinatio per Astras; vocaturque *Astrologia judiciaria*, quæ ex aspectu, situ, & motibus a tro-

SUM.

rum, eventus à libero arbitrio pendentes prædicunt, vel præteritos aut præsentis occultos effectus revelat: v. g. Platonem tale conjugium celebraturum, esse authorem hujus furti, moriturum ruinam suarum ædium, &c. Dicitur notanter, *eventus à libero arbitrio pendentes*, &c. Nam per hoc nullatenus reprobatur Astrologia naturalis, qua situs & motus astrorum observantur, atque ex ijs colliguntur effectus purè naturales: ut eclipfes, pluvia, siccitates, morbi animalium, pestes, salubritates, &c. Hæc enim omnino licita est, & humano generi perquam utilis.

Sed naturalis est licita.

20. Secunda hujus Divinationis species est *Physiognomia*, per quam ex corporis, puta vultus, manuum &c. lineamentis liberè contingentes eventus, aut prospera vel adversa prædicuntur. Ejus partes sunt *Metoposcopia*, & *Chiromantia*: quarum prior ex facie hominis, frontisque inspectione; altera verò ex manuum lineamentis, quid cui eventurum sit, divinatur, seu prædicuntur: ut solent facere Cingari. Dicitur rursus, *liberè contingentes eventus*: datur enim etiam *Physiognomia*, *Metoposcopia*, & *Chiromantia* naturalis, per quam ex corporis & membrorum habitudine ac proportione, vultus item ac manuum lineamentis, de corporis valetudine ac temperamento, consequenter de hominis etiam ingenio, atque animi propensione, nec non & de superventuris morbis, morte vel sanitate, prædictio aliqua vel conjectura licitè fieri potest. Lessius *lib. 2. cap. 43. n. 45.* Delrius *lib. 4. c. 3. q. 4.* Sanchez, Layman, & alij.

II. Physiognomia.

Metoposcopia, & Chiromantia.

Verùm naturalis licita est.

21. Tertia dictæ Divinationis species fit per somnia. Et quidem tunc *Observantia somniorum* est illicita, & cum dæmonis pacto saltem implicito conjuncta, cum ex illis vanè ac temerè fit conjectatio de effectu liberè eventuro, aut merè casuali vel fortuito. Talis *Observantia somniorum* multum apud Ethnicos fuit usitata, & à S. Scriptura graviter reprehensa; ut Levit. c. 21. *Non augurabimini, neque observabitis somnia*, & alibi. Unde & 2. Paralio. 33. graviter taxatur Manassès, quia *observabat somnia, sectabatur argurum, maleficio artibus inserviebat*. Cum enim somnia pleraque naturaliter contingant, atque alia & alia juxta diversam corporis constitutionem, ac temperamentum, aut præcedentes animi affectiones, aliasque causas naturales proveniant; nequit ex iisdem capi prænotio de eventibus liberis, nisi vel à Deo, vel à diabolo immutantur: ergo quoties non dignoscuntur esse à Deo, si quis ex eisdem divinet, subijcit se disciplinæ diaboli.

III. Observantia somniorum.

Et quale
peccatum
sit?

22. Ex his sequitur, quod Divinatio ex observatione somniorum sit ex genere suo peccatum mortale. Per accidens nihilominus potest Observantia somniorum quandoque esse venialis; utputa ratione simplicitatis, dum homo rudis ea purat esse à Deo; vel quia solum tenuiter credit eisdem. Quod si somnia proveniunt provenire ex causis naturalibus, licitum est ex iisdem capere conjecturas de ejusmodi causis, v. g. de valetudine, vel constitutione corporis, ac hujusmodi. Somnia autem divinitus immissa, certum est, esse sequenda; qualia leguntur habuisse Joseph Pro-Rex Egypti, *Genes. cap. 37.* S. Josephus, Sponsus Beate MARIE Virginis, *Matth. 1.* Tres Magi, *Matth. 2.* aliique plures; juxta quod *Num. 12.* Deus dixerat: *Si fuerit Propheta inter vos, per somnium loquar ad eum.*

Unde dignosci potest, somnium esse à Deo, vel potius à dæmone?

23. Quæres, unde dignosci possit, somnium esse à Deo, vel potius à dæmone? Resp. Inter somnium Divinum & diabolicum communiter discernunt Viri sancti & Doctores, tum ex materia finisque ejus, utrum ad rem bonam & honestam, an vero ad turpem impellar: tum ex interna somniantis, atque ex somno excitati affectione; ut est illustratio, & consolatio animi, insolita promptitudo ad Dei obsequium, & hujusmodi. Nam talia à somnio Divino causantur; econtrà verò somnia diabolica vel ad malum inclinant, vel animum percurbant, & ad Dei obsequium tardiores reddunt, ipsūque intellectum obnubilare solent.

IV. Hujus Divinationis species est Augurium.

24. Quarta Divinationis species fit per avium, piscium, aut aliorum animalium observationem; & dicitur *Augurium*. Hæc futuros liberos eventus, vel casus merè fortuitos, enuntiat è volucrum volatu, aut cantu, vel ex piscium motu, animalium occursum, voce, & similibus; ac prohibetur à S. Litteris sæpius, præsertim locis *num. 21.* allegatis. Quo tamen non obstante, ex avium volatu, piscium in mari occursum &c. possunt naturaliter colligi pluvie, serenitates, tempestates, & hujusmodi effectus naturales, quos animalia citius præsentunt, quàm homines.

Et V. Sortilegium.

Sortes divinatorie, &

25. Quinta species Divinationis est per sortes (& dicitur *Sortilegium*) quæ eventus futuros, vel veritatis occultæ manifestationem, explorat per sortes. Est autem triplex genus sortium, nempe divisorium, consultorium, & divinatorium. *Sortes divinatorie* sunt, quæ applicantur ad dividendas hæreditates, ad litem dirimendam, ad honestum lusum &c. & hæc per se malæ non sunt, sed sæpè bonæ ac utiles, juxta illud Proverb. 18. *Contra-*
ditio

ditiones comprimit fors, & inter potentes quoque dijudicat. Porro Sortes consultoriae sunt, quibus à Deo postulatur occulta veritatis manifestatio, vel consilij directio: istae etiam non sunt prohibitae; si Dei jussu & instinctu fiant; de quibus dicitur Proverb. 16. Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur. Tandem Sortes divinatoriae sunt, quibus absconditae veritatis notitia, vel consilij directio, non à Deo, & consequenter à dæmone expressè, vel tacitè, imploratur. Et hae superstitiosae, illicitae atque prohibitae sunt, prout habetur can. Sortes, 26. q. 5. cum concordantijs: quia continent expressam, vel tacitam dæmonis invocationem. Unde merito cap. 1. & 2. tit. de Sortilegijs, sub gravibus pœnis prohibetur, ne per sortes inquiratur auctor furti, vel quid imposturum futurum sit: & similiter cap. ult. eod. tit. generaliter sortium usus in Electionibus ad Beneficia Ecclesiastica damnatur.

Sortes consultoriae sunt licitae; Sortes divinatoriae illicitae.

26. Nec obstat, quòd peccatum Achor sorte deprehensum legatur Josue 7. & Jonas sorte deprehensus fuerit, Jonæ cap. 1. Item Jonathas mel degustans, 1. Reg. 14. imò & Saul missis sortibus in universas Tribus Israël electus in Regem, 1. Reg. 10. & hujusmodi. Resp. enim, quòd talia ex speciali jussu, aut instinctu Dei facta credantur: non tamen idcirco sortibus indifferenter est credendum, cum privilegia singulorum non possint legem facere communem, ut dicitur c. Non statim. & c. Non exemplo, 26. q. 2.

Solvitur instantia ex nonnullis exemplis adducta.

27. CONCL. III. Divinatio, & quaelibet praedictarum species, est ex genere suo peccatum mortale, sive fiat cum expressa, sive cum tacita dæmonis invocatione. Ita communis; & patet ex dictis (c) quia Divinatio importat consortium, & servitutem cum dæmone, perpetuo Dei hoste; ac ipsum homo tacitè honorat, ejusque disciplinae sese subjicit, ab eodem occulta vel futura edocendus.

Divinatio quaelibet est peccatum mortale. (c) Supra num. 17.

28. Hoc tamen intelligendum, si Divinatio serio fiat, & cum firma fide. Quòd si verò joci causâ quis ostendat, se velle futura divinare, interim credens, totum esse futile & inane, communiter Doctores censent, talem non incidere in culpam gravem; cum sit potius quaedam vanitas, quam superstitio, ut ait Bonacina disp. 3. in Decalog. q. 5. p. 3. num. 18. & 19. Ubi etiam somnia, sortes &c. à mortali excusat, si quis per simplicitatem (quod in mulierculis facilis locum habet) illis fidem praestet: ut quando ex ruditate putat à Deo esse, vel tenuiter credit. Hoc modo multae vanae, atque inutiles observationes, v. g. ex sternu-

Dummodo serio & firmâ fide fiat; alias seculi.

tatione, vulturis occurfu, corrigiæ ruptione, & hujusmodi vanitates, excusari possunt à culpa mortali; quia non firma fides, sed vana tantum formido eis tribuitur.

QUÆSTIO IV.

De vana Observantia, ejusque speciebus, & gravitate.

Vana Observantia, quid?

29. **C**ONCL. I. *Vana Observantia* est superstitio, qua adhibentur media inutilia ad aliquid præstandum, vel impediendum, ad quod à Deo vel natura nullam virtutem habent: uti contingit, quando quis medijs inutilibus contendit acquirere bona temporalia, sanitatem, vel scientiam; aut quando aliquibus verbis intendit alligare dæmonem, eumque includere in annulo, vase; aut cum quis mittit chirographum animalibus noxijs, vel eis litem mover, ut illa expellat; aut cum quis certis schedulis, vel verbis, à globorum ictibus immunem sese reddere satagit, & hujusmodi. Ita Doctores communiter.

Et quomodo distinguatur à Divinatione?

30. Cæterum dicta vana Observantia distinguitur à Divinatione, quod hæc circa speculativam occultorum, aut futurorum effectuum cognitionem versetur; illa verò ad opus aliquod præstandum, vel impediendum tendat, utputà ad obtinendam corporis sanitatem, thesauri absconditi inventionem, & quidem per pactum aliquod cum dæmone, ut dictum est.

Ejus tres sunt species; quæ?

31. **C**ONCL. II. Vanæ Observantiæ tres sunt species, nempe *Ars notoria*, *Observantia sanitarum*, & *Observantia eventuum*; ad quas species cæteræ sunt revocandæ, sive cum expressa, sive cum tacita, seu implicita dæmonis invocatione fiant. Ita rursus communis; idque amplius patebit ex dicendis discurrendo de singulis. Unde fit

Ars notoria, quid?

32. **C**ONCL. III. *Ars notoria* est, cum per preces quasdam verborum ignotorum, inspectiones certarum figurarum, & alia hujusmodi media prorsus inutilia, expectatur scientia infusa quarundam rerum absque alio labore. Hac arte utuntur Anabaptistæ, dum sumpto poculo suæ Cœnæ in instanti aliquando scripturarum antea omnino ignotarum scientiam consequuntur, dæmone indubiè eam suggerente, vel per os ipsorum loquente, ipsosque sic dementante, ut s. Scripturas se intelligere putent.

33. **C**ONCL.